

Stadslandbouw

Nieuwe ronde, nieuwe kansen

16 augustus 2014, Jan Eelco Jansma

WAGENINGEN **UR**
For quality of life

Jan Eelco Jansma

Onderzoeker stadslandbouw

- Stedennetwerk stadslandbouw
- Stedelijke voetafdruk
- Thema's: Transitie, Gezondheid & Onderwijs

Team Stad-Land relaties

Praktijkonderzoek Plant en Omgeving, Lelystad

Wageningen UR

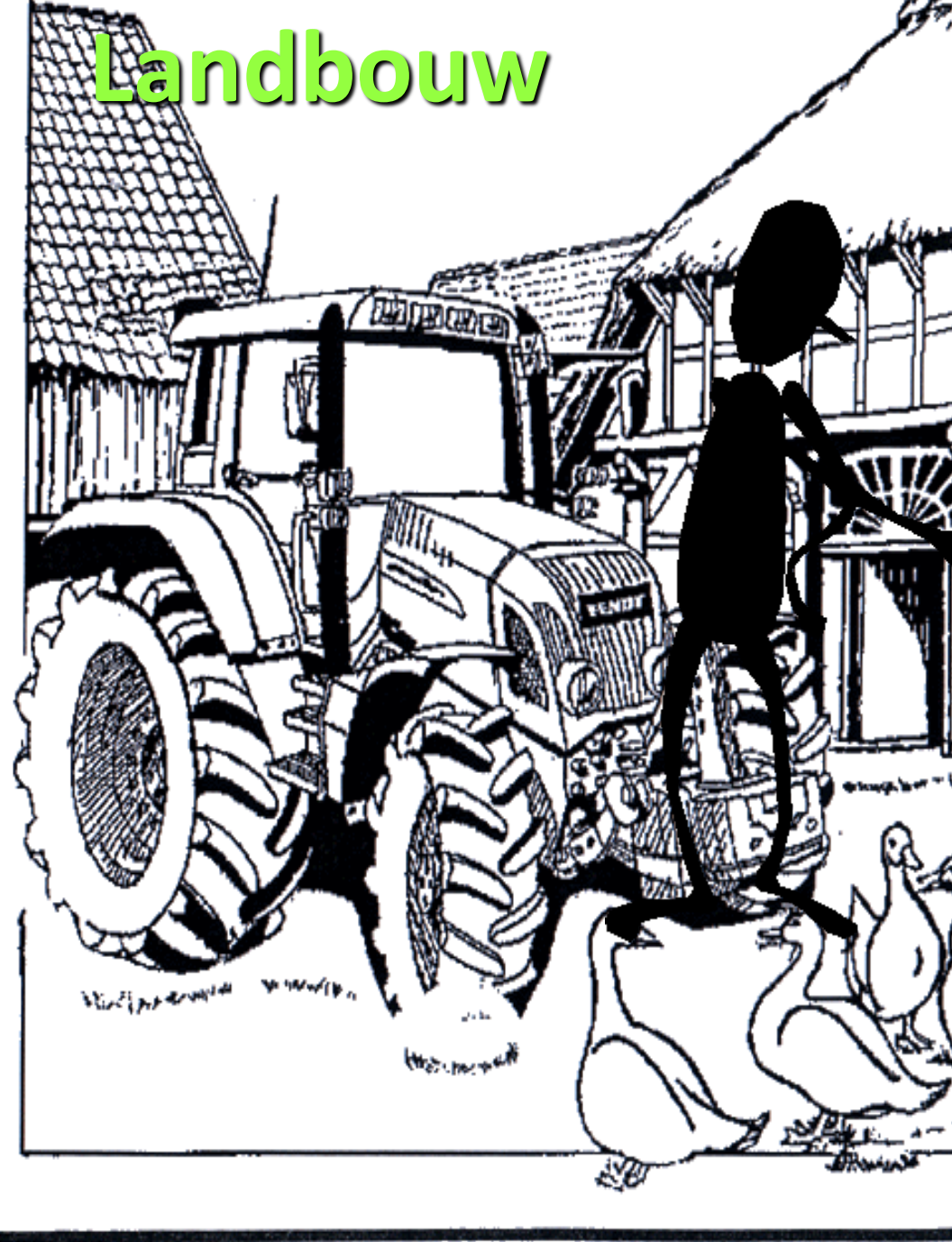

Maar wat is stadslandbouw dan?

WAGENINGENUR
For quality of life

Landbouw

Stad

Stadslandbouw is multifunctioneel

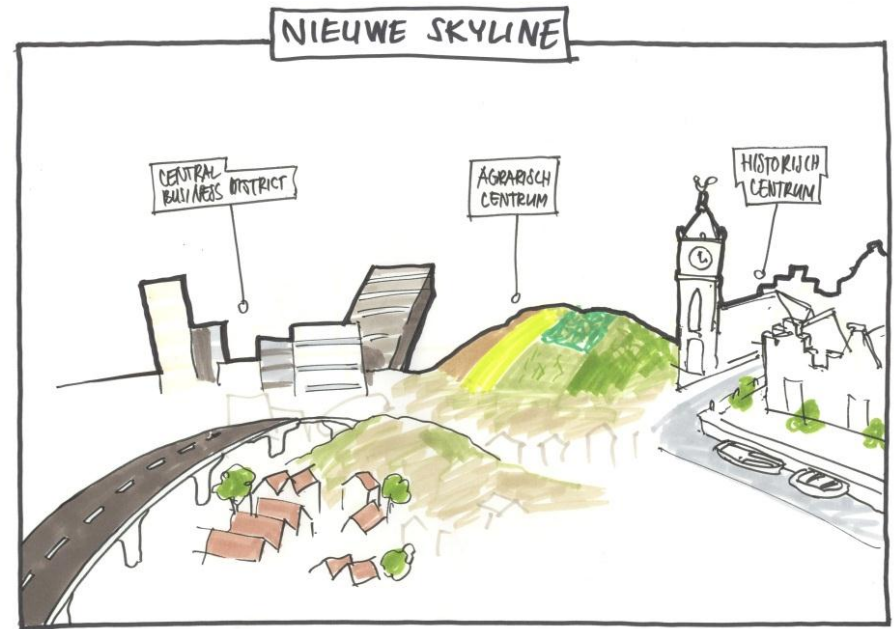
STADSLANDBOUW = LOKAAL VOEDSEL+
ENERGIE GROENE RESTSTROMEN GROENBEHEER
RUIMTEGEBRUIK AGROLOGISTIEK LEEFBAARHEID NIEUW
ONDERNEMERSCHAP INTEGRATIE NIEUWE
ORGANISATIEVORMEN ZORG KRINGLOPEN
VOEDSELSTRATEGIE GEZONDHEID SOCIALE COHESIE
ACTIEF BURGERSCHAP OMGEVINGSEDUCATIE NATUUR

In de stad, rond de stad maar vooral
onlosmakelijk onderdeel van de stad

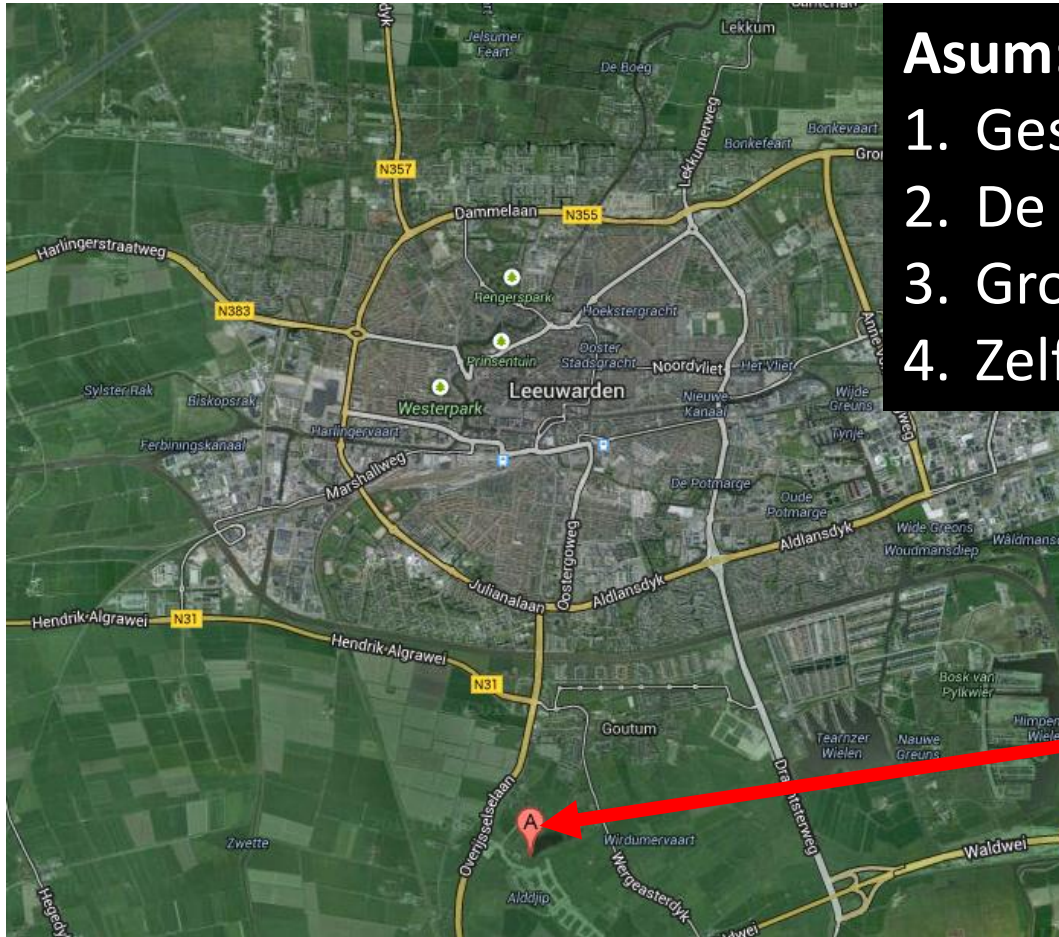

Functies van stadslandbouw?

1. Voedsel
2. Recreatie en vrije tijd
3. Werkgelegenheid
4. Zorg
5. Wonen
6. Onderwijs
7. Leefbaarheid
8. Gezondheid
9. Biodiversiteit

Voedsel: Leeuwarden

Asum:

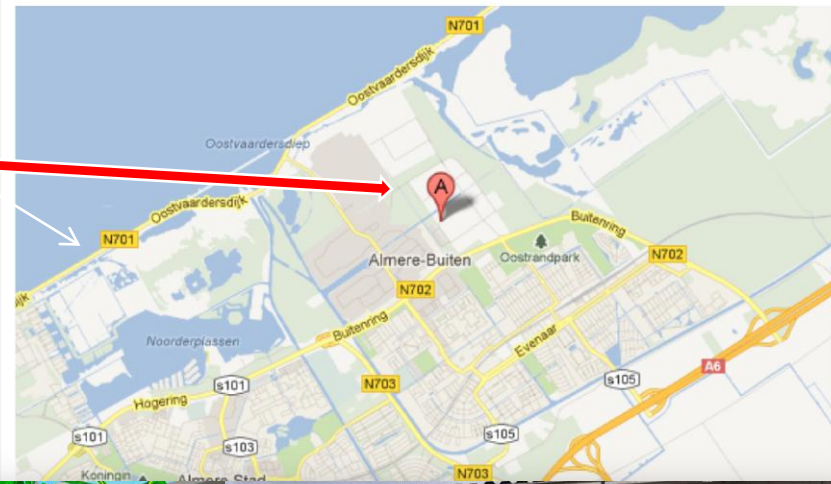
1. Gestart in 2013
2. De wijk De Zuidlanden
3. Groente en fruit
4. Zelfoogst

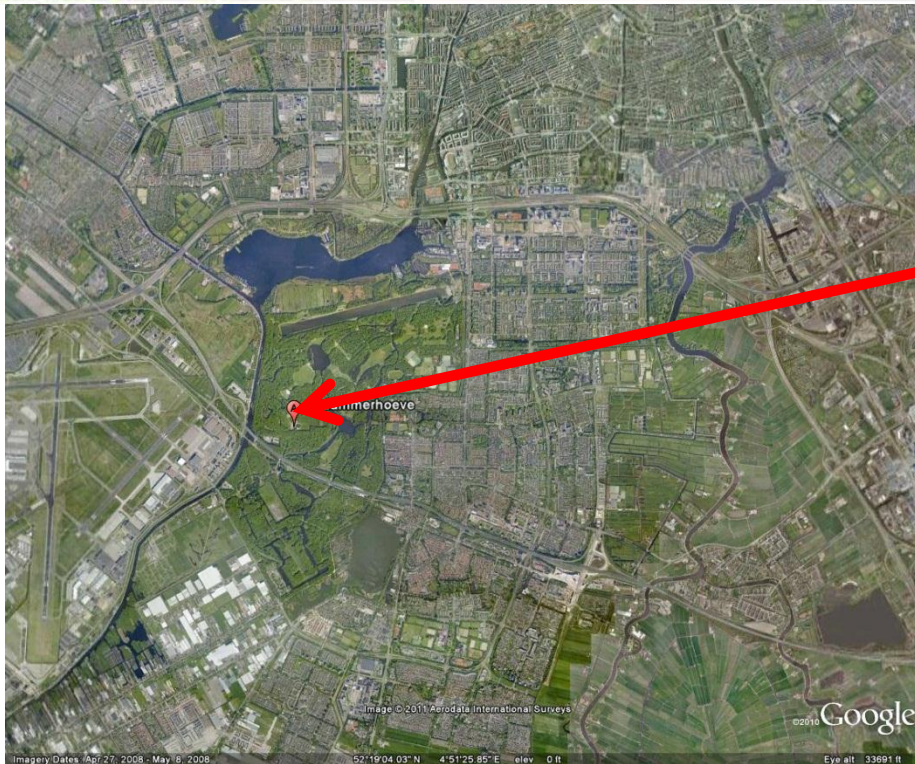
Recreatie: Onze Volktuin, Almere

Onze volktuin:

1. Voorjaar 2012 gestart
2. Ca. 100 tuinen verhuurd
3. Vervolg: bedrijven en instellingen

Werkgelegenheid: Amsterdam

Ridammerhoeve:

1. 8,5 ha
2. Melkgeiten
3. Catering
4. Educatie & feesten
5. Winkel en restaurant

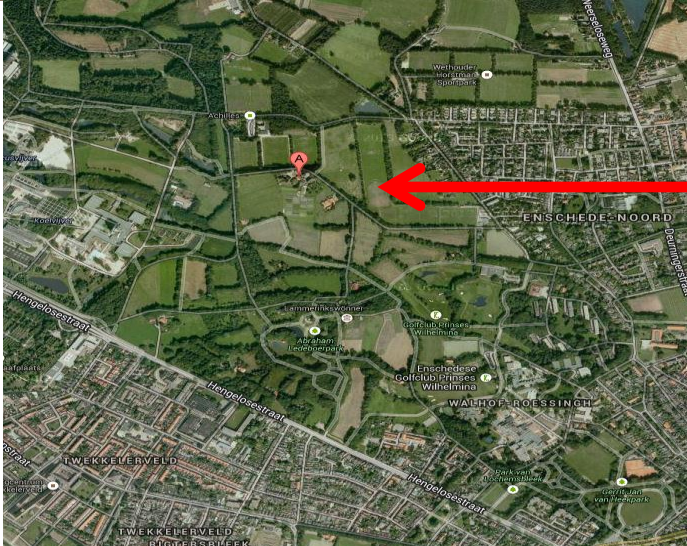
250.000 bezoekers/jaar

8,5 arbeidskrachten

WAGENINGENUR
For quality of life

Zorg: Enschede

Viermarken:

1. Zorgbedrijf
2. 17,5 ha divers landbouw
3. Ca 20 cliënten per dag
4. Diverse activiteiten, oa voedselbank

Wonen: Culemborg

EVA Lanxmeer:

24 ha 250 woningen
2,5 ha tuinbouw

WAGENINGENUR
For quality of life

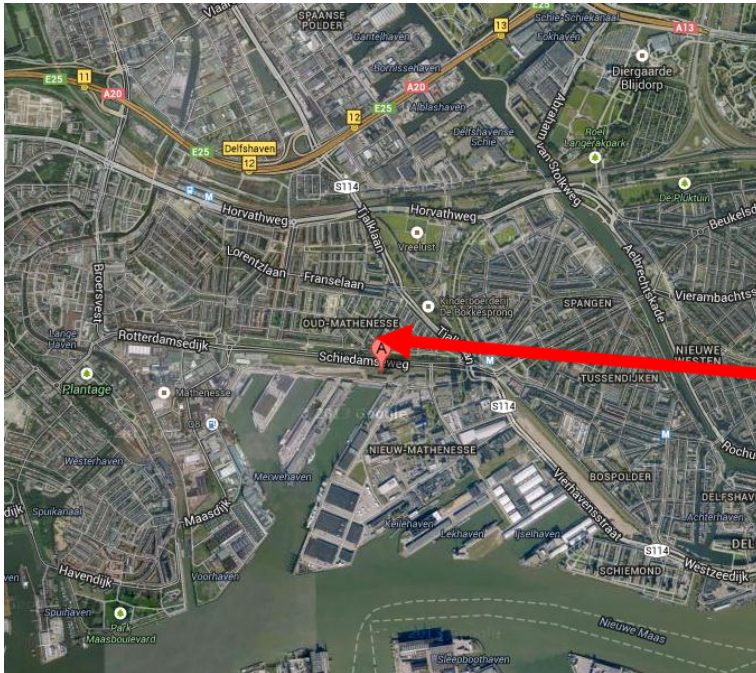
Onderwijs: Leeuwarden

Buorkje op 'e Skoalle

1. Eten en bewegen
2. AOC Nordwin
3. Aantal basisscholen

Leefbaarheid: Rotterdam

Uitjeeigenstad:

- 1,8 ha tuinbouw, kippen & kas
- Restaurant en winkel
- 10 medewerkers

Gezondheid: Alphen aan den Rijn

Food4fifty challenge:

- Initiatief Eetbaar Alphen
- 50€ per week per gezin
- Lokale, gezonde voeding

Biodiversiteit: Zutphen

Bijenlint:

- Particulier Initiatief
- Bij-vriendelijke beplanting en beschutting
- Tuinen maar ook gemeente grond, bedrijven

Nieuwe ronde nieuwe kansen

WAGENINGENUR
For quality of life

Kansen voor Maastricht

- Gezondheid, bewegen en eten
 - Participatie en integratie
 - Kwaliteit: *From Space to Place*
 - Kwaliteit en smaak
-
- Nieuw ondernemerschap!

KOKEN MET HET BESTE VAN DE BUURTBOER

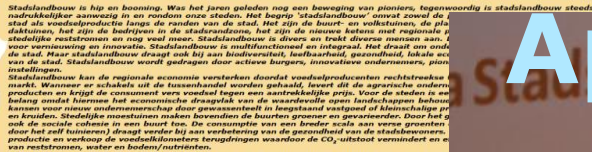

Uitdagingen

- Er bestaat geen blauwdruk
 - Betrek gemeentelijke diensten
 - Betrek omgeving
 - Wees scherp op vele regels
- Gezamenlijk zoekproces!
 - **Geertjes Hoeve Haarzuilen**

Mei 2014
24!

In het stedennetwerk stadslandbouw zijn diverse gemeenten en andere organisaties vertegenwoordigd om stadslandbouw in praktijk te brengen. Het stedennetwerk ziet vier uitdagingen voor stadslandbouw:

Uitdaging 1. Ruimte voor stadslandbouw

ruimte voor stadslandbouw niet vanzelfsprekend beschikbaar. De ruimte in en om de stad ontbreekt en de stad beschikbare houden of maken van ruimte voor stadslandbouw is daarom cruciaal voor haar ontwikkeling. Stadslandbouw vormt, wel in te passen in de stedelijke structuren. Niet voor alle vormen van stadslandbouw is permanente aanwezigheid noodzakelijk. Het kan ook tijdelijk of seizoensgebonden zijn. Het kan ook anderszins worden ingepast. Afhankelijk van schaal en doelstelling van het initiatief moet er voldoende tijd worden geboden om investeringen het bieden van fysieke ruimte aan te zien, het gaat ook om een duidelijke definitie van randvoorwaarden, zoals de aanwezigheid van water, licht, bodem, etc. Het is belangrijk om te kijken naar de relatie met andere functies in de stedelijke planning te kijken. Random de steden zijn er kansen voor landbouw die zich specifiek richt op direct gebruik, recreatie, in de stad of op de rand van de stad. Het kan ook gaan om landbouw die zich richt op indirect gebruik, zoals de productie van gewasversterkers, gebruik van intensief beheerde landbouwgebieden, het organiseren van veranderingen. Kortom, er zijn veel kansen om onze steden, via de invloedsel van het voedsel, op een andere manier

Uitdaging 2. Regionale voedselketens en regels voor hygiëne

De stedelijke omgeving kan een goede plek zijn om voedsel te produceren en verwerken. De algemene regels voor voedsel gelden vanzelfsprekend ook voor stadslandbouw. Veel van deze regels zijn echter afgestemd op de landbouw voor de landbouw. Voor stadslandbouw is meer maatwerk nodig, afgestemd op een directe kleinschalige productie.

Regionale (verwerkings-)faciliteiten kunnen de regionale lokale ondernemers van dienst zijn bij producties die niet direct zelf te investeren in faciliteiten voor verwerking. Deze faciliteiten kunnen ook als incubator voor zijn interessante kansen om regionale voedselketens te verbinden met reststromen uit de stad, zoals CO₂, sluitende kringloop kan worden bereikt.

De productie wordt afgezet in stedelijk gebied. Een korte keten tussen voedselverbruiker en producent vermindert de noodzaak tot voedselverwerking. Daarnaast dragen een korte voedselketen en geveerdere te maken, producten efficiënter te vermarkten en tenslotte krijgt de boer een betere prijs voor zijn

Uitdaging 3. Kwaliteitsimpuls stadslandbouw

Stadslandbouw staat nog in de kinderschoenen. De thema's voedselkringlopen, teelt(-systemen), dierhouderij, land- en planologie en duurzame bouw vanuit het perspectief van voedsel en stad zijn nog vrij nieuw. Nu een kwaliteitsprofessionalisering van stadslandbouw. Vanuit de Green Deal die voor stadslandbouw gesloten is, komen hiervoor en het delen van kennis zal bijdragen aan die gewenste kwaliteitsimpuls van stadslandbouw. Nederland heeft al land de sleutel in handen om hierin ook internationaal het voortouw te nemen. Stadslandbouw heeft dus economische

Uitdaging 4. Verbinden van lokale initiatieven

Het bundelen van initiatieven en stedelijk (voedsel-)beleid draagt bij aan een gezonde ontwikkeling van stadsland als Toronto (Toronto Food Policy Council) en New York (Food Works) zien. Ook in Londen heeft de publiek-privé-groei van het aantal initiatieven. Het oprichten van vergelijkbare samenwerkingsverbanden in Nederland verdient voordeel voor de landelijke overheid. Het uitdragen van een visie op stadslandbouw ondersteunt en geeft richting.

Actiepunten voor overheden: lokaal en nationaal

Onze gemeente, wil met de volgende acties uiting geven aan bovenstaande Agenda.

Op lokaal niveau (aanvinken van eigen voornemen)

- ☐ Om te gemiddeld betreft stadslidmaatschap bij de verschillende beleidsinstellingen die raakvlakken hebben met dit thema. Zoals bewustwording rond veiligheid en gezondheid, kwaliteit van de leefomgeving, de sociale cohesie, duurzaamheid, werkgelegenheid en onderwijs en recreatie
- ☐ Om gemeentelidmaatschap op het gebied van de leefomgeving, de sociale cohesie, duurzaamheid, werkgelegenheid en onderwijs en recreatie
- ☐ Om te gemiddeld betreft experimenten/voorbeelden voor verduurzaming initiatieven
- ☐ Om te gemiddeld heeft het gebied voorbeelden voor regionale of stadslandbouwproducten op te nemen bij de aanbesteding van de eigen catering
- ☐ Om te gemiddeld stimuleert andere (semi-)overheidsinstellingen (zoals stadsboekenhuizen of grote onderwijsinstellingen) dit voorbeeld te volgen
- ☐ Om te gemiddeld creëert ruimte voor stadslidmaatschap door hier te benutten de mogelijkheden rekening mee te houden door dit op te nemen in de bestemmingsplanning(en) en waar nodig omgevingsvergunningen te verstrekken
- ☐ Om te gemiddeld onderzoekt de mogelijkheden voor een combinatie van stadslidmaatschap en recreatie in groengebieden zodat een versterkt effect van van beide wordt bereikt

Aan de Rijksoverheid vragen wij

- ☐ Dat zij ruimte geeft aan lagere overheden om stadslandbouw te stimuleren, meedenkt over hoe dit vorm kan krijgen en meshelpt kennis op te bouwen,
- ☐ Dat zij bij draagt aan het ontwikkelen en uitdragen van een visie rond het thema stadslandbouw in het landelijke gebied en de stad,
- ☐ Dat zij de kansen voor stadslandbouw meeneemt bij de uitwerking van het Europees Landbouwbeleid met name waar het gaat om landbouw in stadsrandgebieden (peri-urbane gebieden),
- ☐ Dat zij onderzoekt hoe de remmende werking van de stringente toepassing van regels voor voedselveiligheid en het houden van dieren op de ontwikkeling van stadslandbouw vermindert kan worden.

Maastricht

Meer weten?

www.stedelijkefoodprint.nl

www.stedennetwerkstadslandbouw.nl

www.stadlandrelaties.nl

